

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

2019 - 2027

**ZPRACOVÁNA DLE NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO
CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019 - 2027**

Školní preventivní strategie

Období:	2019 - 2027
Ředitel školy:	Mgr. Monika Plášková
Metodik prevence:	Mgr. Agata Kulová
Výchovná poradkyně:	Mgr. Halina Piętaková
Kontakty:	ZŠ: 596425695 MŠ: 596425712 e-mail: pzs.sucha_gorna@seznam.cz
Charakteristika školky:	mateřská škola s celodenním provozem
Charakteristika školy:	obecní 8 tříd
Charakteristika školní družiny:	2 oddělení
Cílové skupiny:	děti v předškolním věku žáci 1. a 2. stupně rodiče pedagogičtí pracovníci
Délka trvání:	víceletá strategie s návazností

Obsah

- I. Úvod a právní východiska
- II. Charakteristika školky, školy a družiny
- III. Popis současného stavu problematiky
  1. Analýza předchozího období
  2. Začleňování problematiky prevence rizikového chování žáků do práce
  3. Stav z hlediska rizikového chování
- IV. Cíle školní preventivní strategie
  1. Dlouhodobé cíle
  2. Střednědobé cíle
  3. Krátkodobé cíle

I. Úvod

Preventivní strategie školy, jako základní nástroj prevence, je zaměřena zejména na předcházení rizikového chování žáků, jak rovněž dětí v mateřské škole, na jejich výchovu ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Poskytování informací i aktivity jsou přizpůsobovány věkové kategorii žáků a dětí v mateřské škole. Důležitou součástí programu je podpora vlastní aktivity žáků a dětí v mateřské škole.

Kvalita a efektivita preventivní strategie školy je průběžně vyhodnocována a podléhá kontrole České školní inspekce.

Právní východiska

§ 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon

§ 8 a § 9, § 17 a § 18, § 30 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. MŠMT- 22294/2013-1

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j.: 37 014/2005-25

Pokyn MŠMT č.j. 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu

Metodické doporučení MŠMT k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování, č.j. MŠMT-780/2024-1

Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách, č.j. 22294/2013-1

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. MŠMT-21149/2016

Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních, č.j. MŠMT-5217/2017-1

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, aktualizace zákon č. 183/2023 Sb.

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11 691/2004-24

Zákon č. 363/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění

Č.j.: MŠMT-18917/2012-27/2 Metodika Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Cílem tohoto programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, osobnost, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

Přestože se v naší škole sociálně-pedagogické jevy vyskytují sporadicky, je nutné systematicky napomáhat formovat pozitivní rozvoj osobnosti a chování žáků a dětí, zvyšovat jejich odolnost vůči širokému spektru negativních vlivů. Snažíme se neopomíjet žádnou z problematických oblastí, avšak s ohledem na naši situaci, přihlížíme především k rostoucí slovní a fyzické agresivitě žáků. Nelze podcenit ani užívání veškerých návykových látek (nutnost sledování trendů), jak rovněž volně přístupných energetických nápojů a produktů na obdobné bázi. Věnujeme také pozornost netolismu, kyberšikaně a smysluplnému využívání volného času. Klademe důraz na komunikaci mezi učiteli, rodiči a žáky, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů a překonávání překážek.

Prevence založená ve společnosti však předpokládá vedle rodiny, škol a školských zařízení i další spolupracující složky, např. orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení (gynekologická ambulance MUDr. Stefaniszek), místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, policie, hasičský záchranný sbor, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty.

V oblasti primární prevence u dětí a mládeže se bohužel vyskytují problémy:

- společnost ponechává zodpovědnost prevence pouze na školu a očekává, že to postačí, lidé jsou lhostejní, dospělí zřídka upozorní cizí děti a mládež, je-li jejich chování nevhodné, s čímž se pojí, že děti mládež ztrácí respekt a zábrany
- Internet, sociální sítě (móda zaznamenávat přestupky, situace, jenž ponižují jiné, vandalismus), vytváření umělé reality, falešná identita, umělá inteligence
- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině, na veřejnosti
- vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- nedostatečné využití stávající legislativy
- liberalizace drogové politiky
- chybí pocit zodpovědnosti za vlastní zdraví
- nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence

II. Charakteristika školky, školy a družiny

Charakteristika MŠ

MŠ je umístěna v přízemí budovy. Má dětský nábytek, tělocvičné nářadí a zdravotně hygienická zařízení, která vyhovují potřebám a počtu dětí, jsou zdravotně nezávadná, bezpečná.

Součástí školky je oplocená, vybavená zahrada s funkční zelení. Výuku zajišťují 3 kvalifikované učitelky MŠ ve spolupráci se školním asistentem. Činnost školky zajišťuje 1 pracovnice provozu.

Charakteristika ZŠ

Základní škola a mateřská škola s polským jazykem vyučovacím Horní Suchá, příspěvková organizace, zřizovací listinou ze dne 9.9.2002 byla škole přiznána právní subjektivita od 1.1. 2003 jako příspěvkové organizaci, IČ: 75029332. Škola je plně organizovaná, využívá tříposchodovou budovu s 4 třídami I. stupně a 1 funkčně vybaveným oddělením školní družiny (druhé oddělení družiny sídlí ve kmenové třídě), II. stupeň využívá 3 učebny jako kmenové třídy, tzv. aulu a dvě odborné učebny - počítačovou učebnu a chemicko-fyzikální pracovnu, která plní také funkci kmenové třídy. Dále máme tělocvičnou. V suterénu se nachází školní kuchyně s jídelnou - výdejnou.

Součástí školního pozemku je sportovní areál a dětské hřiště s klasickým vybavením.

Výuku ve škole zajišťuje 12 vyučujících I. a II. stupně, kteří spolupracují s asistentkami pedagoga a školními asistentkami, činnost školy zajišťují 1 pracovnice na úseku správním, 3 pracovníci provozu a 1 ve školní jídelně - výdejně.

Převážná část žáků základní školy bydlí v obci, přibližně 20% žáků dojíždí především z Albrechtic, Stonavy a Havířova.

Charakteristika družiny ZŠ

Družina je součástí budovy základní školy.

Obě oddělení jsou plně vybaveny nábytkem a hračkami podle věku dětí, PC s připojením na internet a multimediální tabulí. Její činnost zajišťují 2 vychovatelky. Žáci I. stupně mohou také využít tzv. ranní družinu. Činnost zajišťuje učitelka I. stupně.

III. Popis současného stavu problematiky

1. Analýza předchozího období

Mateřská školka

Nevyskytly se případy, které by bylo nutné klasifikovat jako sociálně patologické jevy.

Škola

Žákům je nutno neustále opakovat, aby se chovali v souladu se školním řádem, kde se uvádí, že se nemají bez pádného důvodu zdržovat v toaletách a na školním schodišti, jak rovněž, aby svým chováním neohrožovali vlastní zdraví a bezpečnost, jak rovněž zdraví a bezpečnost ostatních žáků. Je jim třeba zdůrazňovat, že to zahrnuje i zdánlivě banální houpání se na židli či přeskokování lavic.

Žáci si mnohdy neváží věcí a majetku školy. Neuvědomují si, že nevhodně zacházení s učebnicemi, židlemi, lavicemi může být obdobou vandalismu. Ten se v minulosti vyskytl na toaletách (papírové ručníky či jídlo pohozené v míse). Zbytky jídla, obaly či slupky, se občas objeví na podlahách tříd a chodeb nebo před budovou školy.

Agresivita mezi žáky je ojedinělá, ale především ta slovní v posledních letech narůstá, proto ji věnujeme zvýšenou pozornost.

V minulosti byl zaznamenán jeden případ neomluvené absence. Žákyně obdržela dvojku z chování.

Družina

Nevyskytly se případy, které by bylo nutné klasifikovat jako sociálně patologické jevy.

2. Začleňování problematiky prevence rizikového chování žáků do práce

Mateřská škola

V rámci MPP je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech.

Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců.

O šikaně jsou děti schopny mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Co se týká alkoholu a kouření, děti ví o možných následcích, ale dokud bude současný stav okolím tolerován, ani prevence nebude všemocná.

- vytváření prostředí pro spokojený, jistý a bezpečný rozvoj
- osvojování a upevňování základních hygienických návyků
- seznamování s jasnými pravidly chování jednotlivců, ve skupině a v kolektivu
- rozvoj citlivosti pro vzájemnou toleranci ohleduplnost, zdvořilost, vzájemnou pomoc a podporu

- kladení důrazu na prevenci šikany v dětském kolektivu
- spolupráce s rodiči
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- účast ve výtvarných soutěžích

Cíl po čtyřech letech

- znát rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- chránit se před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- zvládnout základy asertivního chování - říci „ne“

Škola

Problematika rizikového chování žáků je podrobně rozpracována ve školním řádu, jehož součástí jsou přesně stanovená výchovná opatření za jednotlivá porušení řádu.

I. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít média či materiály školy z oblasti primární prevence.

Zaměření na mladší školní věk

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků - hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem, cigaretami, produkty stimulujícími centrální nervový systém
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování sociálně patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči

- široká nabídka volnočasových aktivit (kroužky)
- ekologická výchova
- finanční gramotnost
- účast v soutěžích výtvarných, přírodovědných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.

Cíl - po pěti letech by děti měly umět

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- chránit se před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- správně si zorganizovat svůj volný čas
- rozlišit léky a návykové látky
- znát informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek, včetně produktů stimulujících centrální nervový systém
- zvládnout základy asertivního chování (říci „ne“)

II. stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská výchova, tělesná výchova, přírodopis, chemie, dějepis, dokonce i v jazycích (PJ, ČJ, AJ, RJ, NJ). K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinové práce, dramatizace, kooperace, práce s materiálem, besed, přednášek atd.

Zaměření na starší školní věk

prevence = základ předcházení problémům

Úkoly a činnost učitelů a jiných pedagogických pracovníků

- posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu
- včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku sociálně patologických jevů a kooperace s odborníky při jejich řešení (zejména spolupráce s výchovnou poradkyní a třídními učiteli)
- věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům
- odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany
- v rámci prevence kouření informovat o jeho škodlivosti a dopadu na zdraví
- sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví

- v problematických případech častých absencí možnost vyžádání lékařského potvrzení
- sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy a ve výchově ke zdravému životnímu stylu
- shromažďování a zpřístupňování materiálů pro pedagogický sbor a zapojení vedení školy i kolegů do tohoto programu
- nově příchozím vyučujícím nabídnout všestrannou kolegiální pomoc

Zaměření na starší školní věk – aktivity pro žáky

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu a produktů stimulujících centrální nervový systém, kouření, vandalismu, rasismu, násilí, kyberšikany, komerčního sexuálního zneužívání,
- zaměření pozornosti na dopad digitální doby, internetové nástrahy, klady a protiklady AI apod.
- včleňování výchovy ke zdravému životnímu stylu a oblastí preventivní výchovy do výuky jednotlivých předmětů (občanská výchova, tělesná výchova, výchova ke zdraví, přírodopis, chemie, dějepis, jazyky)

Družina

Tuto problematiku zahrnuje Vnitřní řád školní družiny, důležitou součástí řádu jsou přesně stanovená výchovná opatření za jednotlivá porušení řádu, způsob přihlašování a odhlašování dětí a jejich pobyt v tomto zařízení.

Primární prevenci je nenásilně vřazována do pohybových her i samostatné přípravy na výuku.

Při zaměření na tuto věkovou kategorii je kladen důraz na:

- navozování příznivého psychosociálního klimatu v obou odděleních
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci - hygiena, životospráva
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování sociálně patologických problémů ve věkově smíšených kolektivech
- důraz na komunikaci a spolupráci s rodiči
- škálu pestrých zájmových činností
- ekologickou výchovu
- účast ve výtvarných, sportovních, zdravotnických a dopravních soutěžích

3. Stav z hlediska rizikového chování

Mateřská škola

Silné stránky	Slabé stránky
vybavení hračkami a jinými pomůckami přístup vyučujících skladba denního programu spolupráce s rodiči pozitivní hodnocení a pochvaly pro každé dítě příprava na povinnou školní docházku	vysoký počet přihlášených dětí nezájem sociálně slabších rodičů o spolupráci a zapojení se do akcí

Škola

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- drogy (základní informace), medikamenty, anabolika, energetické nápoje a další produkty stimulující centrální nervový systém (škodlivost užívání)
- alkohol, tabák, elektronické cigarety (nevhodnost užívání, závislost)
- násilí, agresivita, šikana, kyberšikana (znaky, řešení zejména počáteční šikany)
- vandalismus (poškozování školního majetku nebo majetku žáků)
- záškoláctví (sledování absence žáků)
- krádeže
- netolismus (virtuální drogy)
- hazardní hraní
- sebepoškozování
- poruchy příjmu potravy
- domácí násilí
- rizikové sexuální chování
- syndrom týraného dítěte CAN (fyzické týrání a jeho rozpoznání)
- příslušnost k subkulturám, nová náboženská hnutí
- doprava (rizikové chování v dopravě)
- dodržování pravidel prevence žáků s PAS

Sledované oblasti – pedagogický proces, lidský potenciál, materiální vybavení a ostatní faktory

Silné stránky	Slabé stránky
opakované vysvětlování učiva při nepochopení individuální přístup různorodost výuky podpora individuálního talentu a zájmu akceptování výchovných opatření asistenti pedagoga důslednost v plnění úkolů zájmové kroužky sportovní akce ve spolupráci se Sdružením Rodičů	narůstající hyperaktivita a agresivita žáků (ne každý si v malém kolektivu dokáže najít kamaráda) lhostejnost mládeže (těžko je něco zaujme, nadchne, mnoho věcí považuje za samozřejmost)

Rodiče

Silné stránky	Slabé stránky
dobrá spolupráce škola – rodič bezproblémová komunikace – na úrovni (osobní, mobilní telefon, mail) včasná a velmi dobrá informovanost značná podpora sdružení rodičů při základní škole	kladení nepřiměřených požadavků na žáky nezájem sociálně slabších rodičů o prospěch a chování svých dětí občasná neochota přijmout skutečnost, že dítě má problémy či se chová nevhodně argument „doma se takto nechová“

Pedagogičtí pracovníci

Silné stránky	Slabé stránky
zájem o sebevzdělávání dobrá spolupráce v metodických orgánech vzájemná kolegiální pomoc efektivní motivace žáků účastnit se soutěží a akcí organizovaných školou	omezené kompetence rozvrh neumožňuje pravidelnou realizaci třídnických hodin někteří pedagogové učí ve své třídě malý počet hodin týdně

pochvaly žáků za mimoškolní činnost
budování vzájemné důvěry mezi žákem a
učitelem
otevřená komunikace s žákem, rodičem, širší
rodinou a s ostatními pedagogy
individuální konzultace
dobrá spolupráce s žakovskou samosprávou

Družina

Silné stránky

zajímavé aktivity
pobyt venku po vyučování
možnost krátkodobého pobytu

Slabé stránky

často zájem převyšuje kapacitu
družiny

IV. Cíle školní preventivní strategie

Pro všechny stupně stejné, liší se jen podle věkové kategorie.

1. Dlouhodobé cíle

- zlepšování klimatu oddělení a tříd, podpora zdravého klimatu oddělení a třídy, snížení agresivních projevů a vulgarity mezi dětmi a žáky
- systematické vedení ke zdravému životnímu stylu, bezpečnosti a ochraně zdraví, důsledné trvání na dodržování stanovených pravidel daných školním a vnitřním řádem a pravidel slušného chování
- omezení úmyslného a účelného zameškávání školního vyučování žáky
- sledování novodobých projevů souvisejících s riziky virtuální komunikace a potírání kyberšikany
- zvýšené zapojení všech do aktivit primární prevence

2. Střednědobé cíle

Pedagogové

- vedení třídnických hodin
- stanovení čitelných pravidel chování
- práce třídního učitele s kolektivem a řešení konfliktních situací mezi dětmi
- podpora přátelských vztahů
- soudržnosti a spolupráce v kolektivech
- vedení k toleranci
- komunikace učitel – žák, komunikace učitel – zákonný zástupce
- zapojení do diagnostického a terapeutického procesu
- důslednost a neústupnost v případě agresivních a vulgárních projevů
- sledování docházky a včasné řešení absencí
- vnímání záškoláctví a skrytého záškoláctví jako asociálního chování a zmírňování jeho stavu

Zákonní zástupci

- prohlubování spolupráce v oblasti problematiky šikany a jiných forem agresivního chování
- dodržování pravidel slušného chování po vyučování v domácím prostředí, včasné omlouvání absence ve škole
- pravidelná kontrola školní práce, vytvoření podnětného rodinného prostředí

- sledování informací a oznámení zveřejněných školou (systém „Bakaláři“, mail, webové stránky, sociální sítě, „Informator“ žáka)

Spolupráce s okolím

- zprostředkování besed z řad odborníků zaměřené na vztahy v kolektivu, komunikaci a šikanu, internet
- spolupráce s PPP v případě potřeby intervence a při naplnění skutkové podstaty některého z trestných činů
- spolupráce s Policií ČR – besedy, předcházení trestným činům – vandalismus, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy
- v případě ohrožení zdraví a bezpečí dítěte součinnost s orgánem sociálně - právní ochrany dětí

Žáci

- podpora jedince skupinou
- podpora a rozvoj zdravého sebeprosazování
- posilování schopnosti předcházení a zvládnutí konfliktní a jiné náročné situace
- rozvoj komunikačních dovedností
- dodržování domluvených pravidel nejen ve vyučování, o přestávkách, ale i na mimoškolních akcích
- omezení problémů s učením

3. Krátkodobé cíle

Pro všechny stupně stejné

- vzájemné poznání dětí, pedagogů a dalších zaměstnanců školy
- společné stanovení a zažití pravidel harmonického soužití mezi dětmi a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí dětí
- řešení konfliktů a schopnost komunikace
- výchova k vzájemné úctě a sebeúctě
- výchova k vyjádření vlastního názoru
- výchova k práci v kolektivu
- svět kolem nás a rizika, která na nás číhají – alkohol, drogy, kouření, další návykové látky
- pochopení pojmu zdraví, z něhož se odvíjí i chápání poškození zdraví
- dětská práva
- besedy organizované hasiči

- akceptování se dětí navzájem mezi sebou
- spolupodílení se na vytvoření pozitivního a adekvátního sebehodnocení u žáka

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- násilí a šikanování
- záškoláctví, skrytého záškoláctví
- kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu
- užívání návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek
- netolismu (virtuálních drog) a patologického hráčství (gambling)
- diváckého násilí
- komerčního sexuálního zneužívání dětí
- sexuální výchovy
- syndromu týraných a zneužívaných dětí
- sekt a sociálně patologických náboženských hnutí
- finanční gramotnosti